

ТАМ, ДА ЛЁКА У МАЛАДОСЦІ...

Іван КАЛЕСНІК

БАЦЬКУ

У цябе была такая сіла
(Пра яе, відаць, ты сам
не знаў) —
Паўвагой золкам касіла
Пачэрнелых,
Зраццелых траў.

Тройчы
Мы заклалі падрубкі:
Лёс мяшчадны
Селішча знішчай,
Ты адзін камель сасны
ці дуба

Не на сні,
Не жалёсы кляў.

Ну, а што быў я?
Табе па лоск.
Ды абед
Пароўну ты дзваліў,
Хоць тады я —
Сам ты добра помніш —
Дрэў не дол таўчызных
не валіў.

Проста памагчы хацеў —
дзій годзе.
І куды б ты толькі
ні ступіў,
Нібы цень пры сонечнай
пагодзе,
Ля цябе я, неадчэпны,
быў.

Быў
У дні спачыну і работы,
Быў,
Калі ўскладзілі грымоты.
Не ўзяла нас ніякая сіла,
Хоць вайна
Пасля вайны касіла.

І цяпер,
Калі бывае цяжка, —
Не абходзіць беды
стараной, —
Я
Тваю прыгадаю зацяжку
Над паваленай
Сасной доў
Сасной...

ДОМА

Без машын папутных,
Без фурманкі,
Сцежкі ўсе
Пякуць не замало,
Дабрусы
Галубіным ранкам
У сваё маўлівае сьлё.

Завяніць вясёлы ў голлі
вечер,
З вясёлы
Атрысе сьняжысты рой,
З коміна дымаком
здалёк прывяціць

Хата,
Што пад шыфернай
страхой.

Зайнелы,
З моцнага марозу
Прынёсу дадому
не зіму, —
Стене гошчэй радасці
на парозе,

Але старэць
З плеч у бацкі
не зіму.

Меці зьвіваецца ля печы,
У агоў падыма болей
дрой,
Бацька сьмежа,
Як аб вайным нечы,
Што зьвёў улетку
галубой.

Кроў сьгрэе за сьняданнем
чарка,
Прадзім мы доўга
за сталом.

І пачне стары пра
гаспадарку:
— Ёсць карова —
Будзем з малаком.

Я ў дарогу выберуся
пеша,
Як зведзена —
Папую веды,
Галубы
Успрыжыць з-пад
застрашша...

А мо гата
Васьковы геды...

Марк СМАГАРОВІЧ

НА БЕРАЗЕ МОРА

Стаю на ўскраіне зямлі,
На беразе крутым, высокім,
Плодныя на караблі,
Плывуць за небары
блокі.

Перада мной кіпіць прастор:
Разгневан бурою, магчыма,
А за спіною — груды гор
І небяжыма Радзіма.

Я гошчэ тут. Не шумі,
прыбой!
Вярнуся ў край свой
родны скоры.

Я цвёрдасць скал вазьму
з сабой
І неспалоў кіпучы мора.

Мінск — Гродна.

Браніслава ЛОБАН.

Мінск — Гродна.

Яны сустрэліся, каб успомніць былое... Злева направа: Д. Малевіч (на старым здымку ён ляжыць у першым радзе пятай справа), М. Паслядовіч (верхні рад, дванаццаты злева), М. Лазарчык (чацвёрты рад, першы справа), А. Пальчэўскі (чацвёрты рад, пятай справа), Я. Мастоўны (другі рад, другі справа), П. Глебкі (чацвёрты рад, восьмы злева), А. Матусевіч (чацвёрты рад, другі злева), З. Бірала (пятай рад, чацвёрты справа).

Фатаграфія, якія вы бачыце на гэтай старонцы, раздзяляе сорак адзін год. Тая, што злева, зроблена ў сакавіку 1926 года ў Мінску на першым з'ездзе селькораў адной з самых папулярных тады газет у рэспубліцы — «Беларускай вёскі».

Нельга зараз без хвалавання глядзець на гэты здымак, своеасаблівы дакумэнт гісторыі — гісторыі станаўлення і развіцця савецкага друку.

Рабкор, селькор... Сёння гэтыя словы такія ж прывычныя для нашага вуха, як скажам, «калгаснік» ці «камбайнер». У дваццаці гады гэта былі сённяшнімі ўстагамі новага, бурлівага, што прынесла на нашу зямлю маладая Савецкая Улада. Нездарма ж селькоры тады называлі «вачамі і вушамі Савецкай улады на вёсцы». Нездарма ў той час былі такі папулярныя лозунгі: «Хто б'е па селькоры, той б'е па рэвалюцыі».

Угледзецца ў кожнага чалавека на здымку. Яны ўсе розныя і разам з тым падобныя. Так бываюць падобныя людзі, апантаныя адной ідэяй, людзі, якія плячю ў плячю змагаюцца за адну справу.

Яны прыехалі з розных куткоў Беларусі. Для многіх шлях у сталіцу быў нялёгкай — у вясну і бездарожжа, пешшу, на глухих дарожках, праз лясы і балоты. Многія з іх збіраліся на свой з'езд пад алявістымі позіркамі вясковых міраедаў. Шла ў вёсцы вострая класавая барацьба, а для кулака не было больш неапаганнага чалавека, чым селькор. І, можа, не адзін з гэтых слаўных нагорты загінупі потым ад кулака кулацкага абразга, ад бандыцкага наха...

Адшумелі гады. Цяжка і радасныя гады, што змянілі аблічча нашай зямлі, зрабілі Беларусь квітнеючым краем. Як склаўся лёс тых, хто глядзеў на нас са старога фатаграфія, дзе яны сёння?

На жалі, пра кожнага дзесяцігоддзя немагчыма. Сорак год — гэта сорак год. Многіх, відаць, няма ўжо. Жывуць іх дзеці і ўнукі, працягваюць справу, за якую змагаліся бацькі і дзяды.

Але з некаторымі ўдзельнікамі з'езда нам пашчасціла сустрэцца. Пачалося ўсё, як кажуць, з адной нічкі. Стары журналіст, цяпер пэсіянер, Дамітрый Паўлюк Малевіч прынёс у рэдакцыю «Літаратуры і мастацтва» фатаграфію, пра якую мы расказваем, на якой ёсць і ён сам. І наведваў, што з некаторымі былі селькорамі — дэлегатамі з'езда — ён падтрымлівае сяброўскія сувязі і па сённяшні дзень. Унікальная сабрачка іх разам у рэдакцыі. Сабраць, каб яны падзяліліся з чытацкай газетай сваімі ўспамінамі.

Гэтая хвалюючая сустрэча адбылася напярэдні Дня друку. У рэдакцыю прыйшлі паэт, акадэмік Пятро Глебкі, прэзідэнт Марк Паслядовіч і Аляксей Пальчэўскі, журналісты Аляксей Матусевіч і Дамітрый Малевіч, настаўнік Захар Бірала, знаёмымі Мікола Лазарчык, падпалкоўнік у адстаўцы Янаў Мастоўны.

З рук у рук пераходзіць старая фатаграфія. На твары ўдзельнікаў сустрэчы — звычайнае ў такіх выпадках хваленне. Яны нібы сустрэкаюцца з уласнай маладосцю.

сустрэкаюцца з газетай, дзе пачыналі сваё творчае жыццё.

Самы старэйшы работнік «Беларускай вёскі» А. МАТУСЕВІЧ: — Я прыйшоў у апарат газеты (тады яна была лічача даяткам да «Звязды») ў 1923 годзе, — таворчы ён. — Да тагата быў селькорам. Павінен вам скажаць, што не было, здаецца, тады ў вёсцы больш ганаровага звання, чым селькор. Якая ў яго бяда ці радасць, ці так пытанне, што сам не можа вырашыць, — бачыць да мяне: «Алеська, напішы ў газету...»

Газету літаральна засыпалі п'ятакі на самых розных пытаннях. Я, напрыклад, калі працаваў ужо ў рэдакцыі, дык веў 70 адрэсаў. Не смеіся, было ў мяне 70 п'ятак, у якіх былі раскладзены пісьмы на розных пытаннях.

Д. МАЛЕВІЧ: — Стаць перад маімі вачамі такі малюнак. У маленькім пакоі стол і за ім адзін насураць другога рэдактар Шукевіч-Траціцкі і адзін са скартараў Кузьма Чорны. А збоку прымацаваны баявыя ігоны. Алеська Матусевіч. Сначату ўся рэдакцыя складалася з трох чалавек, потым узлілі чацвёртага.

А. МАТУСЕВІЧ: — Ты прыйшоў праз некалькі месяцаў пасля мяне.

Д. МАЛЕВІЧ: — Прывёз я ў Мінск заметку пра тое, што кулак крадуць дзяржаўны лес. Паўдня хадзіў вакол рэдакцыі, не асмелваўся ўвайсці. Потым у калідоры з гадзіню стаў. І тут выходзіць нехта барадаты (пазней я даведаўся, што гэта быў рэдактар) і пытаецца, на якой я справе. Расказаў. Ён узліў заметку, прачытаў, потым павёў мяне ў пакой. «Кузьма, — кажа, — прачытай. П'ясемена напісана». Затым да мяне: «Можа, хлопце, застанешся ў нас працаваць?»

Так я і застаўся. Стала і красна не было, дык доўгі час пісаў, стоячы ля грубы. Паўладу на яе паперу і пішу... Але ж хіба будзеш звяртаць увагу на такія дробязі? Вельмі любілі мы сваю газету, бо ў сялян, у беднаты была яна аўтарытэтная — да здырак зачыталі.

Я. МАСТАЎНЫ: — Гэта так. Газета (я маю на ўвазе не толькі «Беларускую вёску», але і «Савецкую Беларусь», і «Звязду», і іншыя выданні) была нашым даручкам, нашым дзейным памочнікам у барацьбе за сацыялізм. А барацьба гэтая, асабліва ў вёсцы, была цяжкая, жорстка.

Сам я родам з Палесся. З глухой вёскі ў Калаткевіцкім раёне. У грамадзянскай вайну ваяваў у чэкаўскай дывізіі. Дамаблізаванаўся і, натуральна, паехаў на радзіму. Хоць вайна і скончылася, але хутка зразумела я — тут, у вёсцы, працягваецца фронт. Кулак і сьпяць і мрояць, каб задушыць Савецкую Уладу.

Быў я ўжо тады камуністам, выбралі старэйшымі камітэта беднаты. Пачалі мы барацьбу з міраедамі. Як? Акрамя ўсяго іншага — пры

дапамозе газет: пісаў я туды пра ўсе злычынствы, што чынілі кулак...

Неўзабаве, памятаю, пачаліся выбары ў сельскія Саветы. Кулак са скары вылузвалася, каб працесі свае кандыдатаў. А тут здарыўся такі выпадак. У вёсцы Кашчычы доўгі час арудаваў кулак Якубоўскі. Была ў яго вялікая радня, так што таго-сяго з беднаты ўдалося прайдзесці запалохаць. І вось гэты Якубоўскі рашў балачкава ў старшын сельсавета. Удалося яму праз сваякую заручыцу падтрымаць аднаго з раённых кіраўнікоў. Даведаўся я пра ўсё гэта і паехаў на выбары. Паехаў — і прайшоў кандыдатура Якубоўскага. Выбраві свайго хлопца — з беднаты. Тады і пачалося. Выклікалі мяне ў павятова камітэт і выклікалі з партыі, а праз дзень нехта падпісываў майго брата і застрэліў яго. Ведаў я — п'янавалі і мяне. І вось тады напісаў я ў «Звязду» пра ўсё. Хутка там п'яваліся вялікі артыкул пад назвай «Якубоўшчына». У вёску выехаў пракурор рэспублікі. Неўзабаве тут адбыўся вялікі працэс над Якубоўскім і яго паплечнікамі. Раскрылася, акрамя ўсяго, што кулак быў кіраўніком банды, якая арудавала ў наваколлі. Яго прыгаворылі да расстрэлу, астатніх — да розных тэрмінаў пазбаўлення волі...

А. ПАЛЬЧЭЎСКІ: — Так, для нас, вясцоўцаў, газета была вялікім аўтарытэтам. Ну і хацелася, вядома, дапамагчы ёй, у прыватнасці, у падпісцы. Памятаю, рэдакцыя прыслала мне, як актыўнаму селькору, рэкламу газеты, умовы падпіскі, і пайшоў я па наваколлі вёскаў. Бяда ў тым, што пісьменных сялян тады было мала — ды і тое пераважна моладзь. У сям'і сьвяці дачка толькі і маглі чытаць. Але падпіска ішла добра. У некаторых вёсках падпісалася на газету палавіна вясцоў. Вось і атрымаў я прэмію, Ваўчына, памятаю, аслупяеў ад такога радаснай нечаканасці.

Пісаў я тады ў газету многа. Пісаў пад псеўданімам «Алесь Вясцоў». У той час упершыню паспрабаваў я піра і ў літаратуры. І, можа, скажаць, газета дала мне ў гэтым сэнсе пушчу ў жыццё. Ніколі не забуду мяне, з якой увагай, чулаццо ставіўся да нас, пачынаючы аўтары, Кузьма Чорны. Не прымешу праўду ён мог сказаць у вашы так, каб не пакрыдзіць. Пагаворыць, падабдзёрчыць, і нібы сіт у цябе прыбывалася ўдава.

П. ГЛЕБКА: — Наогул, вакол «Беларускай вёскі» ў той час канцэнтраваліся многія пісьменнікі, Кузьма Чорны, як вост гаварылі, працаваў у штаце рэдакцыі. Звычайна можна было ўбачыць тут Кандрата Крапіву, Дарчы, яго славуця «Біблія» ўпершыню была надрукавана ў «Беларускай вёсцы». Часта прыходзілі Якуб Колас, Янка Купала, Змітрок Вядуля. Ну і мы, літаратурная моладзь, бегалі ў рэдакцыю ледзь не кожны дзень.

Незабудныя дні. Так помніцца ўсё, быццам учора было. Маленны рэдакцыяны пакойчык. За сталом Чорны, Вядуля. Вакол маладыя паэты: Максим Лужанін, Паўлюк Трус, я (з Паўлюком мы тады займаліся ў Мінскім педтэхнікуме). Іншыя хлопцы. Хвалюемел, чытаем свае вершы, з трапяткой увагай слухаем, што скажуць старэйшыя. Чорны нахліцаца да Вядулі: «Ну што скажаш, Змітрок?». «Скажу табе, братка, — кажа той, — не вельмі вялікі клёк, але хто яго ведае, што з гэтага хлопца будзе...»

А. МАТУСЕВІЧ: — Мне чамусьці з тых часоў вельмі запомніўся Паўлюк Трус. Я зараз бачу яго невысокую фігурку ў жоўтым кашуку, што прымацілася ля стала, ажыўлены твар. Я даваў яму папку з самымі цікавымі пісьмамі. І ён на некалькі дзён адзіваў. Потым прыносіў вершаваныя фелетоны, напісаныя на канкрэтных фактах, апрацаваныя зметкі. Дагэтуль памятаю, вельмі траншныя трусавыя загалоўкі і «шанкі»: «Камітэты дапамогі, стаўце беднага на ногі», «Ад здырак бабшчкі і ад лекаў навек застанешся калекай» і г. д.

А. ПАЛЬЧЭЎСКІ: — А што, прымі я кама быць — цялі і двое параст, ды не простыя, а на завод добрага племя. Як усё і натуральна, паехаў на радзіму. Хоць вайна і скончылася, але хутка зразумела я — тут, у вёсцы, працягваецца фронт. Кулак і сьпяць і мрояць, каб задушыць Савецкую Уладу.

А. МАТУСЕВІЧ: — За разгаваннем на крытычкія зметкі вельмі строга сачылі. Памятаю, некай мы надрукавалі фелетон пра міліцыянера недзе з-пад Заслаўя, які п'яны пераў на

жачыны хустку. Літаральна назаўтра пасля выхаду нумара газеты, атрымоўваем адказ ад начальніка рэспубліканскай міліцыі: міліцыянер заплаціў за хустку; за габоньня паводніны з работы зняты. Коротка і ясна...

А. ПАЛЬЧЭЎСКІ: — Так, для нас, вясцоўцаў, газета была вялікім аўтарытэтам. Ну і хацелася, вядома, дапамагчы ёй, у прыватнасці, у падпісцы. Памятаю, рэдакцыя прыслала мне, як актыўнаму селькору, рэкламу газеты, умовы падпіскі, і пайшоў я па наваколлі вёскаў. Бяда ў тым, што пісьменных сялян тады было мала — ды і тое пераважна моладзь. У сям'і сьвяці дачка толькі і маглі чытаць. Але падпіска ішла добра. У некаторых вёсках падпісалася на газету палавіна вясцоў. Вось і атрымаў я прэмію, Ваўчына, памятаю, аслупяеў ад такога радаснай нечаканасці.

Пісаў я тады ў газету многа. Пісаў пад псеўданімам «Алесь Вясцоў». У той час упершыню паспрабаваў я піра і ў літаратуры. І, можа, скажаць, газета дала мне ў гэтым сэнсе пушчу ў жыццё. Ніколі не забуду мяне, з якой увагай, чулаццо ставіўся да нас, пачынаючы аўтары, Кузьма Чорны. Не прымешу праўду ён мог сказаць у вашы так, каб не пакрыдзіць. Пагаворыць, падабдзёрчыць, і нібы сіт у цябе прыбывалася ўдава.

П. ГЛЕБКА: — Наогул, вакол «Беларускай вёскі» ў той час канцэнтраваліся многія пісьменнікі, Кузьма Чорны, як вост гаварылі, працаваў у штаце рэдакцыі. Звычайна можна было ўбачыць тут Кандрата Крапіву, Дарчы, яго славуця «Біблія» ўпершыню была надрукавана ў «Беларускай вёсцы». Часта прыходзілі Якуб Колас, Янка Купала, Змітрок Вядуля. Ну і мы, літаратурная моладзь, бегалі ў рэдакцыю ледзь не кожны дзень.

Незабудныя дні. Так помніцца ўсё, быццам учора было. Маленны рэдакцыяны пакойчык. За сталом Чорны, Вядуля. Вакол маладыя паэты: Максим Лужанін, Паўлюк Трус, я (з Паўлюком мы тады займаліся ў Мінскім педтэхнікуме). Іншыя хлопцы. Хвалюемел, чытаем свае вершы, з трапяткой увагай слухаем, што скажуць старэйшыя. Чорны нахліцаца да Вядулі: «Ну што скажаш, Змітрок?». «Скажу табе, братка, — кажа той, — не вельмі вялікі клёк, але хто яго ведае, што з гэтага хлопца будзе...»

А. МАТУСЕВІЧ: — Мне чамусьці з тых часоў вельмі запомніўся Паўлюк Трус. Я зараз бачу яго невысокую фігурку ў жоўтым кашуку, што прымацілася ля стала, ажыўлены твар. Я даваў яму папку з самымі цікавымі пісьмамі. І ён на некалькі дзён адзіваў. Потым прыносіў вершаваныя фелетоны, напісаныя на канкрэтных фактах, апрацаваныя зметкі. Дагэтуль памятаю, вельмі траншныя трусавыя загалоўкі і «шанкі»: «Камітэты дапамогі, стаўце беднага на ногі», «Ад здырак бабшчкі і ад лекаў навек застанешся калекай» і г. д.

А. ПАЛЬЧЭЎСКІ: — А што, прымі я кама быць — цялі і двое параст, ды не простыя, а на завод добрага племя. Як усё і натуральна, паехаў на радзіму. Хоць вайна і скончылася, але хутка зразумела я — тут, у вёсцы, працягваецца фронт. Кулак і сьпяць і мрояць, каб задушыць Савецкую Уладу.

А. МАТУСЕВІЧ: — За разгаваннем на крытычкія зметкі вельмі строга сачылі. Памятаю, некай мы надрукавалі фелетон пра міліцыянера недзе з-пад Заслаўя, які п'яны пераў на

жачыны хустку. Літаральна назаўтра пасля выхаду нумара газеты, атрымоўваем аднач начальніка рэспубліканскай міліцыі: міліцыянер заплаціў за хустку; за габоньня паводніны з работы зняты. Коротка і ясна...

А. ПАЛЬЧЭЎСКІ: — Так, для нас, вясцоўцаў, газета была вялікім аўтарытэтам. Ну і хацелася, вядома, дапамагчы ёй, у прыватнасці, у падпісцы. Памятаю, рэдакцыя прыслала мне, як актыўнаму селькору, рэкламу газеты, умовы падпіскі, і пайшоў я па наваколлі вёскаў. Бяда ў тым, што пісьменных сялян тады было мала — ды і тое пераважна моладзь. У сям'і сьвяці дачка толькі і маглі чытаць. Але падпіска ішла добра. У некаторых вёсках падпісалася на газету палавіна вясцоў. Вось і атрымаў я прэмію, Ваўчына, памятаю, аслупяеў ад такога радаснай нечаканасці.

Пісаў я тады ў газету многа. Пісаў пад псеўданімам «Алесь Вясцоў». У той час упершыню паспрабаваў я піра і ў літаратуры. І, можа, скажаць, газета дала мне ў гэтым сэнсе пушчу ў жыццё. Ніколі не забуду мяне, з якой увагай, чулаццо ставіўся да нас, пачынаючы аўтары, Кузьма Чорны. Не прымешу праўду ён мог сказаць у вашы так, каб не пакрыдзіць. Пагаворыць, падабдзёрчыць, і нібы сіт у цябе прыбывалася ўдава.

П. ГЛЕБКА: — Наогул, вакол «Беларускай вёскі» ў той час канцэнтраваліся многія пісьменнікі, Кузьма Чорны, як вост гаварылі, працаваў у штаце рэдакцыі. Звычайна можна было ўбачыць тут Кандрата Крапіву, Дарчы, яго славуця «Біблія» ўпершыню была надрукавана ў «Беларускай вёсцы». Часта прыходзілі Якуб Колас, Янка Купала, Змітрок Вядуля. Ну і мы, літаратурная моладзь, бегалі ў рэдакцыю ледзь не кожны дзень.

Незабудныя дні. Так помніцца ўсё, быццам учора было. Маленны рэдакцыяны пакойчык. За сталом Чорны, Вядуля. Вакол маладыя паэты: Максим Лужанін, Паўлюк Трус, я (з Паўлюком мы тады займаліся ў Мінскім педтэхнікуме). Іншыя хлопцы. Хвалюемел, чытаем свае вершы, з трапяткой увагай слухаем, што скажуць старэйшыя. Чорны нахліцаца да Вядулі: «Ну што скажаш, Змітрок?». «Скажу табе, братка, — кажа той, — не вельмі вялікі клёк, але хто яго ведае, што з гэтага хлопца будзе...»

А. МАТУСЕВІЧ: — Мне чамусьці з тых часоў вельмі запомніўся Паўлюк Трус. Я зараз бачу яго невысокую фігурку ў жоўтым кашуку, што прымацілася ля стала, ажыўлены твар. Я даваў яму папку з самымі цікавымі пісьмамі. І ён на некалькі дзён адзіваў. Потым прыносіў вершаваныя фелетоны, напісаныя на канкрэтных фактах, апрацаваныя зметкі. Дагэтуль памятаю, вельмі траншныя трусавыя загалоўкі і «шанкі»: «Камітэты дапамогі, стаўце беднага на ногі», «Ад здырак бабшчкі і ад лекаў навек застанешся калекай» і г. д.

А. ПАЛЬЧЭЎСКІ: — А што, прымі я кама быць — цялі і двое параст, ды не простыя, а на завод добрага племя. Як усё і натуральна, паехаў на радзіму. Хоць вайна і скончылася, але хутка зразумела я — тут, у вёсцы, працягваецца фронт. Кулак і сьпяць і мрояць, каб задушыць Савецкую Уладу.

А. МАТУСЕВІЧ: — За разгаваннем на крытычкія зметкі вельмі строга сачылі. Памятаю, некай мы надрукавалі фелетон пра міліцыянера недзе з-пад Заслаўя, які п'яны пераў на

жачыны хустку. Літаральна назаўтра пасля выхаду нумара газеты, атрымоўваем аднач начальніка рэспубліканскай міліцыі: міліцыянер заплаціў за хустку; за габоньня паводніны з работы зняты. Коротка і ясна...

А. ПАЛЬЧЭЎСКІ: — Так, для нас, вясцоўцаў, газета была вялікім аўтарытэтам. Ну і хацелася, вядома, дапамагчы ёй, у прыватнасці, у падпісцы. Памятаю, рэдакцыя прыслала мне, як актыўнаму селькору, рэкламу газеты, умовы падпіскі, і пайшоў я па наваколлі вёскаў. Бяда ў тым, што пісьменных сялян тады было мала — ды і тое пераважна моладзь. У сям'і сьвяці дачка толькі і маглі чытаць. Але падпіска ішла добра. У некаторых вёсках падпісалася на газету палавіна вясцоў. Вось і атрымаў я прэмію, Ваўчына, памятаю, аслупяеў ад такога радаснай нечаканасці.

Пісаў я тады ў газету многа. Пісаў пад псеўданімам «Алесь Вясцоў». У той час упершыню паспрабаваў я піра і ў літаратуры. І, можа, скажаць, газета дала мне ў гэтым сэнсе пушчу ў жыццё. Ніколі не забуду мяне, з якой увагай, чулаццо ставіўся да нас, пачынаючы аўтары, Кузьма Чорны. Не прымешу праўду ён мог сказаць у вашы так, каб не пакрыдзіць. Пагаворыць, падабдзёрчыць, і нібы сіт у цябе прыбывалася ўдава.

П. ГЛЕБКА: — Наогул, вакол «Беларускай вёскі» ў той час канцэнтраваліся многія пісьменнікі, Кузьма Чорны, як вост гаварылі, працаваў у штаце рэдакцыі. Звычайна можна было ўбачыць тут Кандрата Крапіву, Дарчы, яго славуця «Біблія» ўпершыню была надрукавана ў «Беларускай вёсцы». Часта прыходзілі Якуб Колас, Янка Купала, Змітрок Вядуля. Ну і мы, літаратурная моладзь, бегалі ў рэдакцыю ледзь не кожны дзень.

Незабудныя дні. Так помніцца ўсё, быццам учора было. Маленны рэдакцыяны пакойчык. За сталом Чорны, Вядуля. Вакол маладыя паэты: Максим Лужанін, Паўлюк Трус, я (з Паўлюком мы тады займаліся ў Мінскім педтэхнікуме). Іншыя хлопцы. Хвалюемел, чытаем свае вершы, з трапяткой увагай слухаем, што скажуць старэйшыя. Чорны нахліцаца да Вядулі: «Ну што скажаш, Змітрок?». «Скажу табе, братка, — кажа той, — не вельмі вялікі клёк, але хто яго ведае, што з гэтага хлопца будзе...»

А. МАТУСЕВІЧ: — Мне чамусьці з тых часоў вельмі запомніўся Паўлюк Трус. Я зараз бачу яго невысокую фігурку ў жоўтым кашуку, што прымацілася ля стала, ажыўлены твар. Я даваў яму папку з самымі цікавымі пісьмамі. І ён на некалькі дзён адзіваў. Потым прыносіў вершаваныя фелетоны, напісаныя на канкрэтных фактах, апрацаваныя зметкі. Дагэтуль памятаю, вельмі траншныя трусавыя загалоўкі і «шанкі»: «Камітэты дапамогі, стаўце беднага на ногі», «Ад здырак бабшчкі і ад лекаў навек застанешся калекай» і г. д.

